

Teljes fordulat a Franciaország és Marokkó közötti kapcsolatokban?

Yann Caspar

A Marokkó és Algéria közötti legfőbb vitás kérdés a Nyugat-Szahara régió státusza. Rabat szuverenitást követel e terület felett, míg Algír annak függetlenségét akarja, és támogatja a Polisario Front nevű mozgalmat, amely Rabat céljai ellen cselekszik.

Míg Párizs 2007-ben még támogatta a Nyugat-Szaharára vonatkozó marokkói tervet, addig a későbbiekben ettől elfordult, ami az elmúlt években látott, a Franciaország és Marokkó közötti elhidegülés egyik fő okát szolgáltatta. A francia külügyminiszter 2024-es marokkói látogatása során kijelentette, hogy ismét támogatja Rabatot ebben a kérdésben, és ezzel jelentős lépést tett Marokkó Nyugat-Szahara feletti szuverenitásának elismerése felé.

Francia beruházások bejelentése

Ennek a fordulatnak már konkrét jelei is vannak, hiszen Franciaország bejelentette, hogy Marokkóval közös beruházásokat hajt végre Nyugat-Szaharában: "Felismertük, hogy Marokkó gazdaságilag fejleszti ezt a területet. Állami szereplőket fogunk bevonni, hogy velük együtt fejlesszük. Ezután, ami a diplomáciai kérdést illeti, azt a két államfő között fogják kezelni és rendezni" - mondta április elején Séjourné francia külügyminiszter.

A marokkói sajtó a déli tartományok magánprojektjeinek francia állami finanszírozásáról beszél, amelyet olyan szereplők, mint a Proparco és a Bpifrance végeznek. Ezt az információt megerősítette Franck Riester francia külkereskedelmi miniszter, aki bejelentette, hogy a Proparco, a Francia Fejlesztési Ügynökség leányvállalata hozzájárulhat a Dakhla, vagyis a legnagyobb Nyugat-Szaharai város és Casablanca közötti nagyfeszültségű vezeték finanszírozásához. Más projektek is előkészítés alatt állnak, nevezetesen a Marokkón keresztül Európába vezető csővezetékek építése.

Miért ez a közeledés?

Először is, mert Párizsnak be kellett látnia, hogy az Algériával való közeledési kísérletei kudarcot vallottak. Bár Franciaország mindent megtett, hogy közeledjen az algériaiakhoz, úgy tűnik, hogy a történelmi viszályok emlékei a franciák és algériaiak közé éket ver, a megbékülést jelenleg és valószínűleg az elkövetkező évekre előre tekintve is megakadályozza. Ugyanez, a franciákhoz fűződő fájdalmas múltbeli emlékek azonban nem léteznek Marokkó esetében, amelynek Franciaországgal való vitái inkább a közelmúltbeli ügyeknek köszönhetőek (a marokkóiak francia vezetők elleni kémkedés gyanúja, a Franciaország pozícióját rontó orosz atomtechnológiák és izraeli fegyverek vásárlása stb.) Ezek kétségtelenül feszültségek, de nem évtizedes konfliktusokban gyökereznek, ellenben Algériával, amely ország nem titkolja, hogy a francia állami struktúrákon belül a kettős állampolgárok révén lobbizik. Olyan gyakorlat ez, amelyet Marokkó nem folytat.

Másfelől Marokkó, ahol Franciaország még mindig a vezető külföldi befektető, szintén sokkal nagyobb súlyt képvisel, és sokkal érdekesebb stratégiai helyzetben van, mint Algéria. Tanger Med, a Gibraltári-szorosnál fekvő marokkói kikötőkomplexum Afrika vezető kikötője és az afrikai kontinens fő kereskedelmi kapuja. Marokkóban valódi francia gazdasági és ipari szövet van, különösen a textilipar és az autóipar területén.

Diplomáciai nagyüzem

Április második felét a francia kormánytagok marokkói látogatásai határozzák meg: Rachida Dati kulturális miniszteré, Bruno Le Maire gazdasági miniszteré és Gérald Darmanin belügyminiszteré. Utóbbi, aki közel három éve a belügyekért felelős, miniszterként először utazik Marokkóba. A két országnak sok közös tennivalója van a biztonság, a bevándorlás és a hírszerzés terén. A francia-marokkói kapcsolatok elmúlt néhány éve nem hozott gyümölcsöt ezekben a kérdésekben, így 2024 áprilisa egy új fejezet kezdetének szinonimájává válhat.

A diplomáciai csereprogramok az oktatás területén is intenzívebbé válnak: a marokkói Mohammed VI Polytechnique egyetem (UM6P) Párizst választotta első külföldi campusának megnyitására. Számos kérdésről van szó, többek között képzésekről, gazdasági fejlesztésekről és

vízumpolitikáról. Az együttműködés lehetőségei sokkal fejlettebbek, mint amit Franciaország valaha is elvárhatott Algériától. Sőt, kérdéses, hogy Algériára még lehet-e egyáltalán számítani. Xavier Driencourt, algériai francia volt nagykövet (2008-2012 és 2017-2020) szerint Algéria semmiképpen nem kíván Franciaországgal együttműködni. Driencourt azt is állítja, hogy az algériai hadsereg mindig is összejátszott az iszlamistákkal, és tervük egyértelműen a francia befolyás kiszorítása a régióból.

Algír fel van háborodva

Franciaország és Marokkó már régóta az algériai sajtó célpontjai, de az utóbbi hetekben a hangnem még inkább felerősödött, Rabat és Párizs igazi bêtes noires-okká váltak, akiket minden szavukkal vádolnak.

Főleg azt a kérdést teszik fel, hogy ez a francia-marokkói közeledés milyen hatással lesz a Franciaország és Algéria közötti kapcsolatokra. Algériában szeptember 7-én előrehozott választásokat tartanak, és Abdelmadjid Tebboune elnök még előtte hivatalos látogatást tenne Franciaországban, de semmi sem biztos már. Tény, hogy az sem teljesen biztos, hogy új, tartós fejezet nyílik-e Franciaország és Marokkó között, de a diplomáciai, politikai és gazdasági jelek egybehangzóak, és ezen irányba mutatnak.

Nemzetközi kontextus

Algéria 1962-es függetlensége óta Oroszország kiemelt szövetségese Afrikában. Ez azonban változóban van, sőt, Algír és Moszkva között már nem olyan jók a kapcsolatok, mint régen. Oroszország egyre kevésbé lelkesedik azért is, hogy fegyverekkel lássa el Algériát, és nem támogatta Algéria BRICS-pályázatát. Algéria már egyre kevésbé megbízható szövetségese Moszkva szemében. Miután Algéria több évtizeden keresztül nem tudta felhasználni olaj- és gázmannáját a valódi függetlenség elérésére, most több területen függőségbe került, és mindenekelőtt a diplomáciai elszigetelődés felé vezető úton van.

Ezzel szemben Marokkó mindig is több fronton játszott, pragmatikus és kiegyensúlyozottabb nemzetközi politikát folytat. Néhány ágazatában, nevezetesen a mezőgazdaságban Oroszország is

nagy mértékben jelen van, de Rabat jó kapcsolatokat ápol az Egyesült Államokkal és Izraellel is, ami a jelenlegi helyzetben egyre ritkább egy arab ország esetében. A feszültségek természetesen érezhetőek 2023. október 7-e óta, de Rabat és Tel-Aviv nem kérdőjelezte meg stratégiai partnerségüket, különösen a biztonság területén. Marokkó és Izrael 2020. december 22-én a háromoldalú Marokkó-USA-Izrael megállapodás keretében újra felvette a diplomáciai kapcsolatokat, és Washington elismerte Marokkó szuverenitását a Nyugat-Szahara felett.

Azzal, hogy Franciaország látszólag Marokkót választja Algériával szemben a konkrét stratégiai és gazdasági projekteken alapuló kiegyensúlyozottság útjára lép, és az együttműködés olyan területét nyitja meg, amelyet Algériával soha nem sikerült létrehozni, főleg mert az ideológia által fűtött naív, eleve kárhozatra ítélt kibékülési próbálkozások határozták meg a két ország viszonyát.